

La Corona d'Aragó: l'expansió mediterrània

El quadern d'ampliació et porta més enllà de les activitats bàsiques. Aquí t'hi trobaràs amb tasques de recerca, anàlisi de fonts, argumentació crítica i comparacions que demanen pensar com un historiador.

1

El naixement de la Corona (1137)

1. **Argumenta:** es pot crear un estat amb un casament? Defensa una postura amb almenys tres arguments a partir del cas de Peronella i Ramon Berenguer IV.
2. **Anàlisi de fonts:** busca un mapa de la Corona d'Aragó just abans i just després del 1137. Identifica tres canvis territorials i comenta'ls. Cita la font.
3. **Recerca:** investiga per què Ramon Berenguer IV mai no es va dir «rei» (només «príncep d'Aragó») i quin valor simbòlic tenia conservar el títol de «comte de Barcelona». Aporta com a mínim dues fonts.

2

Jaume I, el Conqueridor

1. **Recerca:** investiga el *Llibre dels fets* de Jaume I. Quan es va escriure, en quina llengua, quina és la seva estructura? Cita almenys dues fonts.

2. **Anàlisi de fonts:** llegeix un fragment curt del *Llibre dels fets* (el pots trobar a corpus literaris en línia) i analitza'l: tema, to, ús de la primera persona. Per què és diferent d'una crònica «oficial» feta per un altre?

3. **Argumenta:** la conquesta de Mallorca i València va portar una repoblació amb colons catalans i aragonesos. Quines conseqüències lingüístiques i culturals té encara avui? Defensa la teva resposta amb exemples.

3

L'imperi mediterrani

1. **Recerca:** investiga la incorporació de **Sicília** el 1282 (Vespres Sicilianes i el paper de Pere el Gran). Per què va ser tan important per a la Corona? Cita la font.
2. **Anàlisi de fonts:** busca un mapa del Mediterrani al segle XIV amb els territoris de la Corona pintats. Identifica els set territoris principals i comenta per què semblen un «collaret d'illes i ciutats» més que no pas un imperi compacte.
3. **Argumenta:** Alfons el Magnànim va instal·lar la cort a Nàpols i, segons alguns historiadors, «gairebé es va oblidar de Barcelona». Quines conseqüències podia tenir aquest desplaçament del centre de poder per a Catalunya? Defensa la teva postura.

4

Els almogàvers

1. **Recerca:** investiga la figura de **Roger de Flor**. Quins van ser els seus orígens (templar, mercenari) i com va arribar a dirigir la Companyia Catalana? Aporta com a mínim dues fonts.

2. **Anàlisi de fonts:** els ducats catalans d'**Atenes i Neopàtria** van durar dècades. Busca en una crònica (Muntaner) o en una web fiable un episodi concret de la seva història i resumeix-lo en deu línies.

3. **Argumenta:** els almogàvers tenen una imatge molt èpica (cançons, videojocs, llibres). Però alhora la «Venjança catalana» va ser brutal. Es pot admirar la seva gesta sense oblidar-ne la violència? Defensa la teva resposta amb arguments.

5

El pactisme i la Generalitat

1. **Recerca:** investiga els **Usatges** i les **Constitucions de Catalunya**. Què eren? Per què les Corts les volien defensar? Cita almenys dues fonts.

2. **Anàlisi de fonts:** busca informació de la **Diputació del General** creada el 1359 a les Corts de Cervera. Per què es va passar d'una funció fiscal (recaptar impostos) a una funció política (vetllar pel compliment de les lleis)? Explica-ho amb les teves paraules.

3. **Argumenta:** el pactisme era, per a l'època, una manera de governar avançada? Compara-la amb el funcionament d'altres regnes europeus medievals (per exemple, França o Castella) i defensa una postura.

4. **Reflexió:** la Generalitat actual neix el 1359. Quina relació veus entre aquella institució medieval i la que avui surt al telenotícies? Quines coses han canviat i quines s'assemblen?

6**El Compromís de Casp**

1. **Recerca:** investiga els **nou compromissaris de Casp**. Qui eren, d'on venien, i quins criteris jurídics van fer servir per triar el rei? Aporta com a mínim dues fonts.

2. **Anàlisi de fonts:** llegeix un resum de la sentència de Casp. Per què van triar Ferran d'Antequera i no un altre candidat (per exemple, el comte d'Urgell)? Identifica almenys tres arguments.

3. **Argumenta:** es pot dir que el Compromís de Casp és un dels primers exemples europeus de resoldre una crisi successòria amb un procediment jurídic en lloc de la força? Defensa la resposta amb arguments.
4. **Reflexió:** amb els Trastàmara, una dinastia castellana arriba a la Corona d'Aragó. Quines conseqüències a llarg termini té aquest fet per a la història de Catalunya? Connecta-ho amb el que ja saps de les unitats anteriors i el que vindrà.